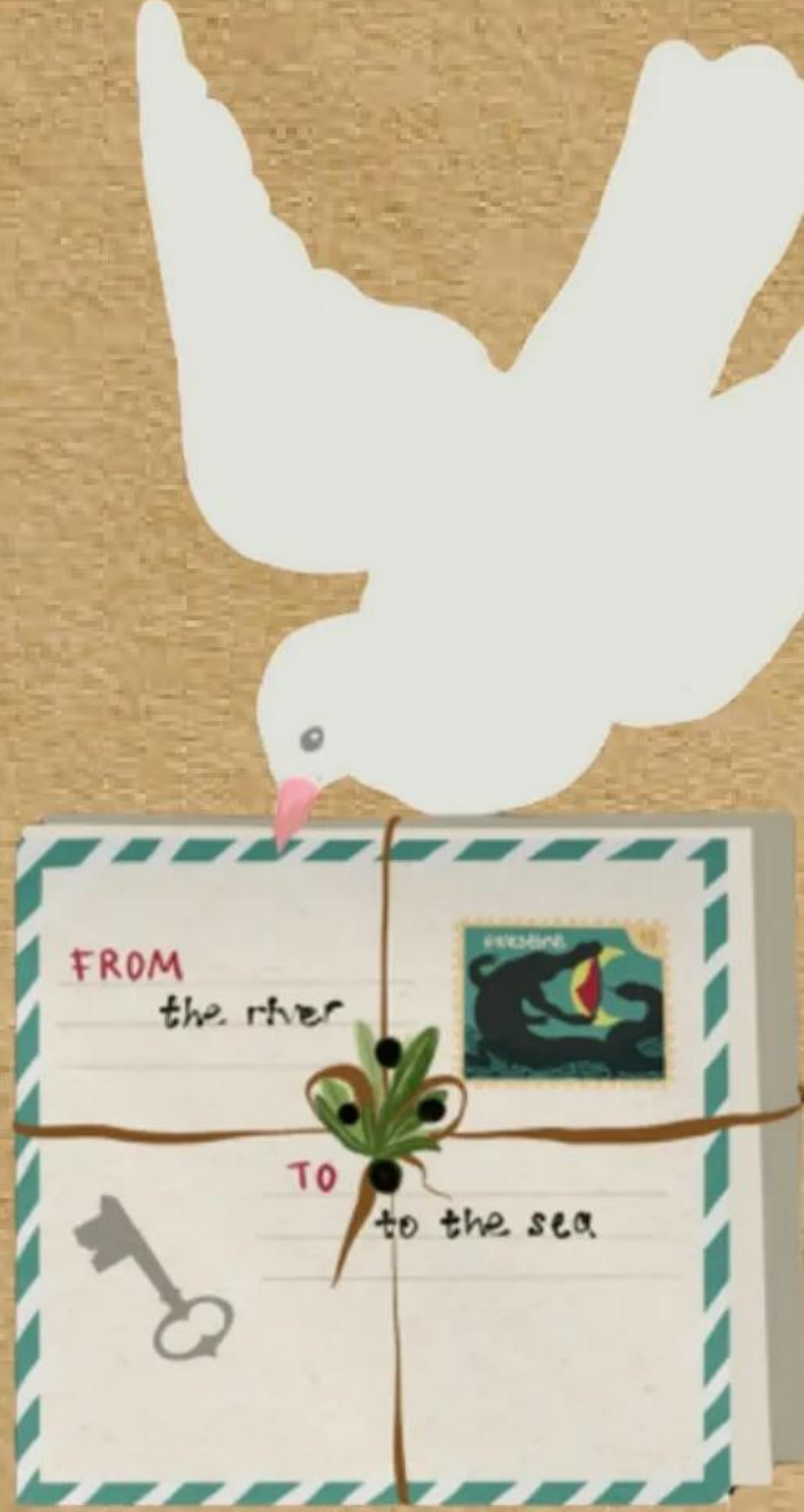


berhavâ

-özgür sözcükler risalesi-



palestine will be free!

berhavâ

-özgür sözcükler risâlesi-

Berhavâ Dergi

Mevsimlik Edebiyat-Fikir-Sanat Dergisi

Sayı: 03 Kış 2024

İmtiyaz Sahibi:

Dijital Jenerasyon Derneği

EDİTÖR

Fatma Şahin

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Beyza Doğan

YAYIN KURULU

Fatma Şahin

Beyza Doğan

EKİP

Buket Doğan

Merve Nazlı Barut

Habibe Doğan

Ayşe Hümeysra Kanbak

@berhavaadergi

@berhavadergi

Düşünce ve yazılarınız için:
dergiberhava@gmail.com

öndeyiş

Berhavâ, yâni havaya uçurulmuş.

Yâni, öyle gelişigüzel; etrafa saçılmış.

Berhavâ cümlelerimizi bırakmaya geldik.

Hani iyice büyümüş bir karahindibayı üflemek gibi meselâ.

Nereye gideceklerini bilmeden savurmak gibi.

Göge salınmış güvercinler gibi kafesinden.

Öyle hür, öyle yalnız kelimeler.

Güldüren ve ağlatan,

susturan ve konuşturan kelimeler.

Ciddi veya salaş kelimeler.

Nasıl gelirse içimizden.

İçimizden gelen, dışarı çıkmaya can atan kelimeler.

Açalım kapısını kafesin, uçsun tutsak güvercinler.

Berhavâ Dergi Editörü

Fatma Şahin



www.dergicilikokulu.com
sosyal medya: @dergicilikokulu
dergicilikokulu@gmail.com

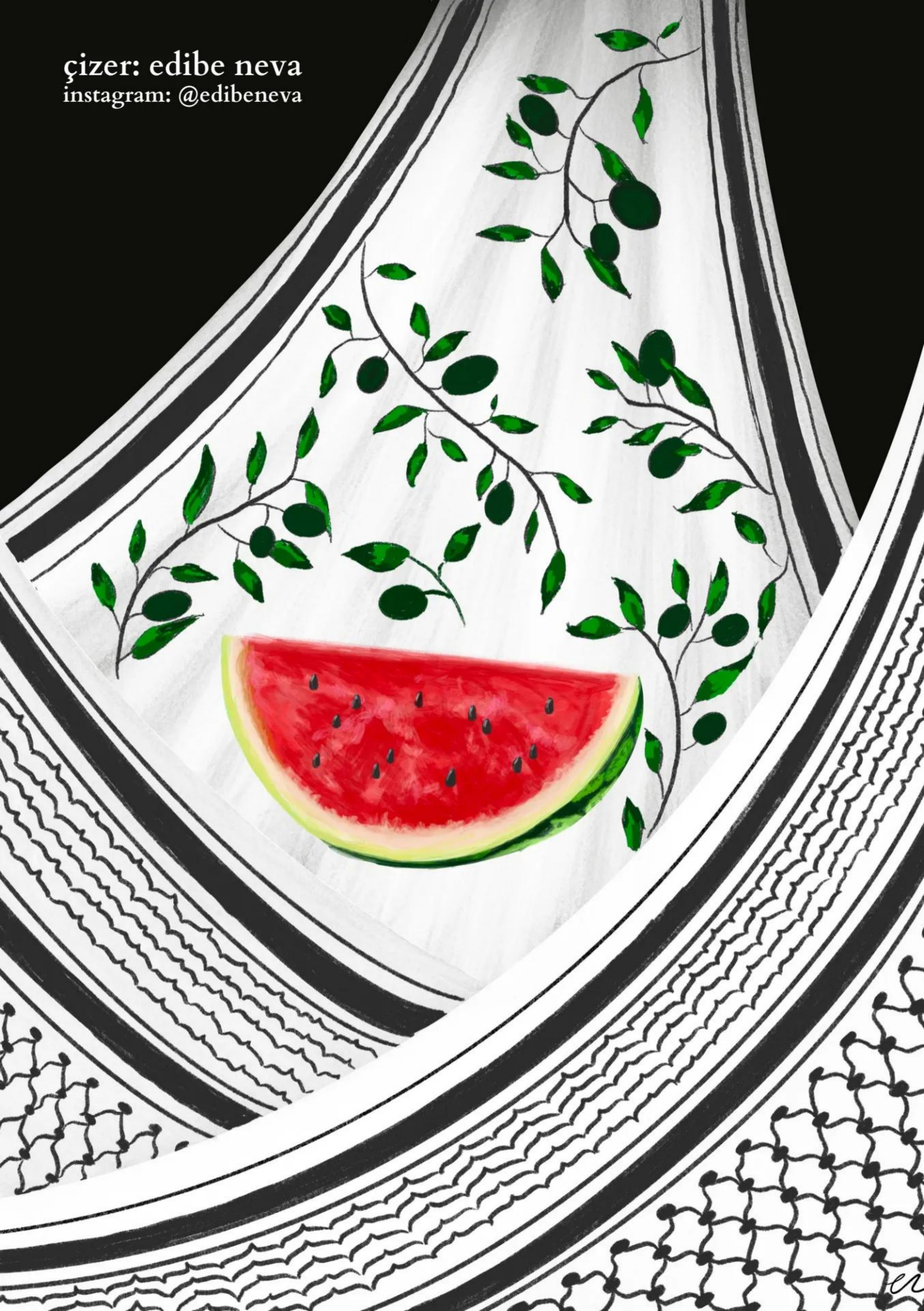
Bu dergi Dijital Dergicilik Okulu öğrencileri tarafından eğitim çalışmaları kapsamında hazırlanmıştır. Ticari maksatla hazırlanmamıştır. Öğrenci tarafından hazırlanan bu derginin içeriği Dijital Jenerasyon Derneği'nin görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk dergi sahibine aittir. Yazılardan yazarları sorumludur. Dergideki yazı, fotoğraf ve diğer görsellerin izin alınmadan veya kaynak gösterilmeden her türlü ortamda çoğaltılması yasaktır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteği ile hazırlanan Dijital Dergi Platformu adlı projenin içeriği hiçbir surette Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk Dijital Jenerasyon Derneği'ne aittir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI
destekleriyle

Dijital Jenerasyon Derneği
tarafından



çizer: edibe neva
instagram: @edibeneva



içerik



etimoloji | nakba

07

tiyatro tahlili | filistin hakkında konuşmalıyız.



08

konferans notları | boykot masası



11

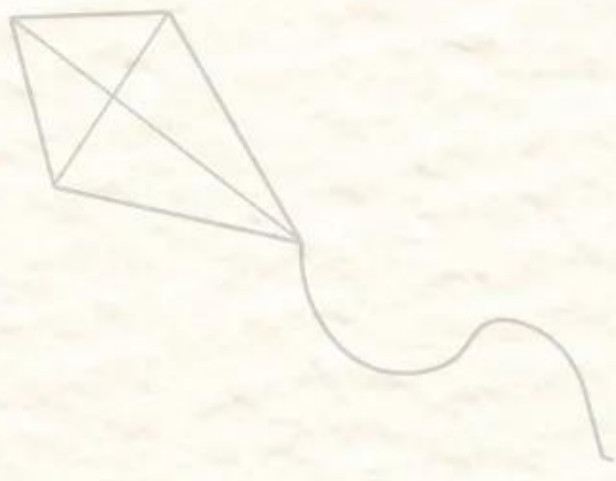
kültürel yazı | filistin kültüründen notlar



12

kitap tahlili | direniş pusulası: kudüs

14



şiir | if I must die

16

deneme | direnen ruhun paylaşılmaz ağrısı

18

şiir | bekleyedursun dünya

20

ek | berhavâ çıkartma

21

şiir | iclal'den

22

şiir | ayşe hümeýra'dan

23





...

Kim silecek duvarların taşından kanları?

Kim kurtaracak İncil'i?

Kim kurtaracak canına kastedenlerin elinden İsa'yı?

Kim kurtaracak insanlığı?

...

Nizar Kabbani



nakba

-etimoloji-



- İsrail'in bağımsız bir devlet kurarak Filistinlileri topraklarından kovduğu güne verilen ad
- İsrail'in 20. yüzyılın başlarından itibaren Filistin'de gerçekleştirdiği ihlal ve katliamların 14 Mayıs 1948'de Filistin toprakları üzerinde işgal devletinin kuruluşunu ilan etmesiyle daha da şiddetli bir hale geldiği gün.

Filistinliler takvimlerin 15 Mayıs 1948'i gösterdiği bu günü büyük felaket anlamına gelen "en-Nakba" olarak adlandırırlar.





filistin hakkında konuşmalıyız.

Hadi size bir masal anlatayım, diye başlıyor Meryem sahnesine.

“gökten üç bomba düşmüş;
biri görmeyen zalimlerin,
biri duymayan hainlerin,
diğeri de susan dilsiz şeytanların başına.”

Meryem, penceresini açtığında evine güneşten önce Aksa doğuyor, doluyor. Bir kuşu ve bir saksı çiçeğiyle gündüzünü, gecesini yalnızca geçiriyor. Yalnızca dediysem “yalnızca, bir başına” kalıyor. Annesi Mescid-i Aksa murabıtlarından, vefatı ecele tevafuk etmiş ancak en çok şehit olmadığı için üzülen; babası, eşi ve yalnızca hayal meyal hatırladığı, fotoğraflarda görünce varlığını hissettiği küçük kardeşi ise şehit olmuş yürekli bir ailenin içinde yaşamış Meryem, ayaklarına bir Kudüs gücü gelsin diye evinde uzun soluklu bir direniş yaşıyor.

Tek perdede yüzyılın soykırımını ele alan bu tiyatro oyunu, istisnasız tüm seyircilerini ağlarken ayakta alkışlatmayı hak eden düzeyde. Bir yandan kuklalarla seyir halimizi daha da artırırken bir yandan da oyuncumuzun harika hitabet gücüne hayran kalıyorsunuz. Filistin meselesi hakkında herkes gücü ve yeteneği ölçüsünde bir şey yaparsa bir sonuca varabiliriz en iyi örneklerinden olan bu tiyatro; Filistin hakkında hep ağlayan, hep üzülen, hep yardım etmek isteyen ama yeterince Filistin hakkında araştırma yapmayan bizler için atabileceğimiz ilk adım olabilir. “Zulüm bizdense ben bizden değilim” diyen Rachel Corrie’yi, sahne boyunca hayatı anlatılan Meryem Ebu Najma’yı araştırarak, davalarını merak ederek bir temel oluşturmaya başlayabiliriz. Böylelikle kalplerimiz Filistin’le dolup Filistin’le atabilir.

1948’den beri ve hala gösterdikleri üstün cesaret ve kahramanlıkları için, Filistin Hakkında Konuşmalıyız.

Ey zeytinin ve limonun ülkesi, seninleyiz. 🍉🌿🍋



Yazan & Oynayan: Nurdan Albamyacı İnce
Yöneten: Yunus Emre Obut
Dekor Tasarım: Vedat Oyuryüz
Kukla Tasarım: İsmail Volkan Ceylan
Müzik: Ömer Kılıç
Yönetmen Yardımcısı: Zeynep Hilal Demirci Reji: Sena Keçeci, Zeynep Hilal Demirci
Afiş Fotoğraf: Hatice Kübra Ergen
Afiş Tasarım: Eser Tokaş
Yapım: Tiyatro Ankebut



alıntılar



“Korktuğu için açmıyormuş
çiçekler.”

“Seni bu kadar yakından görebildiğim
için istiyorlar bu evi, ama kimse
penceremi açtığımda seni görmekten
alıkoyamaz seni, vermem onlara seni.
Şahitlik edersin değil mi Aksa?”



“En çok ümmete kızgındım. En çok
ümmete kırgındım. Neden bir araya
gelip bunları tükürüğümüzle
boğamıyoruz diye.”



Boykot Masası'ndan Notlar

- *Tüketimi her alanda minimuma indir. Boykot ile direnci kır.*
- *"Filistin İnisiyatifi" platformunu takip et, çalışmalarından haber ol.*
- *Etkisiz eleman psikolojisinden çık.*
- *"Unutulan soykırım tekrarlanır." Aliya İzzet Begoviç~*
- *Eylem ve protestonun müthiş bir karşılığı var. İrademizi ortaya koymalıyız.*
- *Sosyal medyada takip ettiğin, etkileşim kazandırdığın kişileri gözden geçir. Gerektiğinde onları da boykot et. Takipten çık.*
- *Cool olan şey kulluk etmek :)*
- *Boykot kırıcı manipülasyonları dikkate almayın.*
- *Sefer etmesi düzgün insanlar olursak yolumuz açık.*
- *Özveri, kendi faydamıza doğrudan bir şeyden vazgeçmektir. Boykot bir özveridir.*

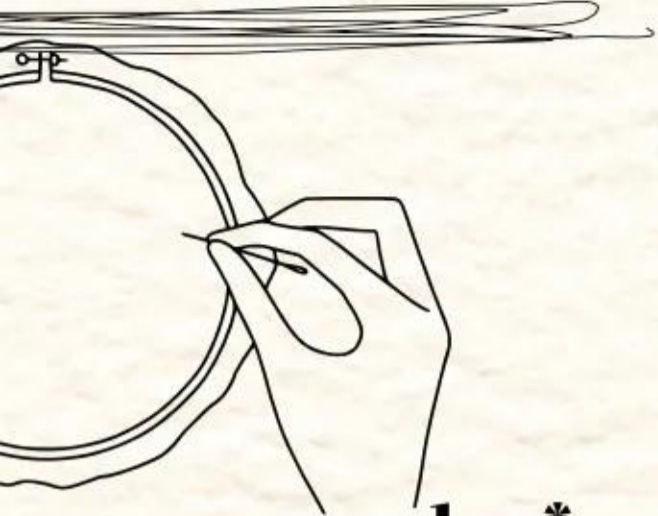
04.12.24-Bağlarbaşı Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen konferanstan derlenmiştir.



Hazırlayan: Merve Nazlı Barut



filistin kültüründen notlar



nakış*

Filistinli kadınlara has geleneksel nakışlar Filistin kültürünün birer taşıyıcısı ve kültürel mirasının birer parçası. Uzun elbise üstüne yapılan ve ülkenin bölgelerine göre değişen ve çeşitlenen nakışlar aynı zamanda ekonomiye katkı sağlıyor. UNESCO Aralık 2021'de, bahsettiğimiz Filistin nakış sanatını Dünya Kültür Mirası Listesi'ne ekledi.

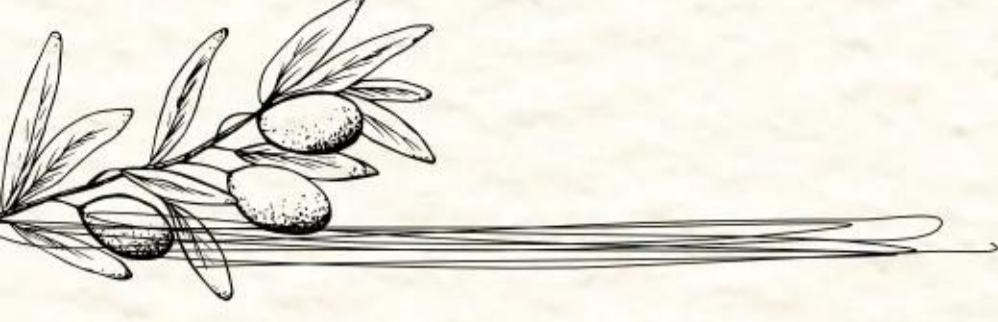
dabke*

Geleneksel bir halk oyunu olan Dabke, 2023 senesinde UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne dahil edildi. Nefesli çalgılar eşliğinde toplulukla oynanan bu oyun son dönemde Filistin'de direnişin de sembolü olmuştur. Oyunda kişiler bir sıra halinde dizilirler, baştaki oyuncu tüm sırayı ve ritmi yöneten kişidir ve genelde elinde tesbih yahut bir mendil bulunur. Ayaklarla yere vurularak oynanır.

rumaniyye*

Ana malzemeleri patlıcan ve mercimek olan; kızarmış sarımsak, limon ve nar suyu katılan geleneksel bir Filistin yemeğidir. Etsiz bir yemek olan Rumaniyye üzerine zeytinyağı, maydanoz ve nar taneleri ile servis edilebilir





musahhan*

Kutlamalarda ve aile toplantılarında servis edilen Musahhan; tabun ekmeği üzerine zeytinyağıyla pişirilmiş sumaklı karamelize soğan ve tavuk konularak yapılan Filistin'in yöresel bir yemeğidir. Son olarak kızarmış çam fıstığı ve badem serpilerek servis edilir. Geleneksel olarak bu yemek, sonbaharda ilk taze sıkım zeytinyağı ile zeytin hasadını kutlamak için yapılır. Bu yemeğin Tulkarim ve Cenin şehirlerinden geldiğine inanılıyor.



nablus künefes*

Yerel Nablus peyniri ile yapılan bir künefedir. Yapılışı ve sunumu bizim bildiğimiz künefe ile aynı sayılabilir. Nablus peyniri ise mahlep ve damla sakızı ile yapılan sıra dışı bir peynirdir.

Bir gün yerinde deneyimlemek duâsıyla...

Hazırlayan: Ayşe Hümeyra Kanbak

Kaynakça

<https://www.aa.com.tr/tr/kultur/filistinlilerin-geleneksel-halk-oyunu-dabke-unesco-somut-olmayan-kulturelmiras-listesine-girdi/3074132>
<https://www.trthaber.com/haber/dunya/israil-direnisinin-semollerinden-filistin-geleneksel-elbisesine-ragbetartti-675076.html>
<https://palestineinadish.com/>



direnîş pusulası: KUDÜS

"Dünya, ailesi ve kutsalları adına bu eşikten geçen bir çok kadına şahit oldu. Bu kadınlardan biri olan Filistinli annenin, silahlı İsrail askerlerine şöyle haykırdığını izledim. 'Bu topraklar bizden ve evlatlarımızdan daha kıymetli.' Ben onda Havva annemizin hayatta kalma içgüdüsünü gördüm. Fakat daha fazlası da vardı. 'Tin'e/ ruha uzanan bir inanç.'

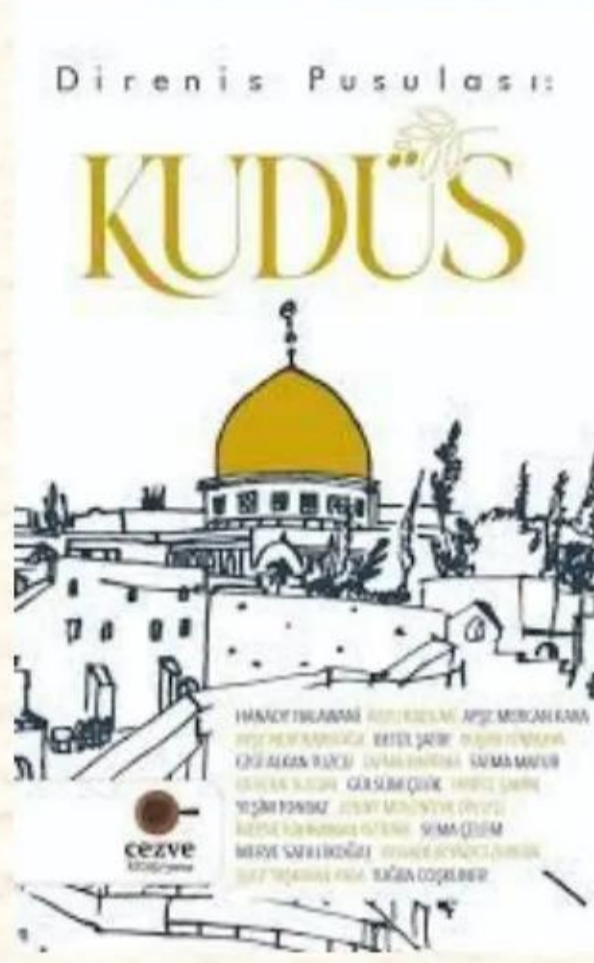
(s.55, Büşra Tümkiye)

Son dönemlerde, haberlerde karşılaştığımız görüntüler karşısında 'seyretmekten başka yapacak bir şey yok mu?' diye dertlenenler için 'kalemi olan yazsın, çizebilen çizsin, anlatabilen anlatsın...' çağrısına kulak verdik. Böylece gündemimiz Kudüs haline geldi; sokakta yürürken boykot çıkartmalarıyla karşılaştık, duvarlarda direniş çağrıştıran yazılarla göz göze geldik. Direnişin simgeleri, bizim için de başka bir anlam kazandı. Peki bitti mi? Henüz değil. Ancak biteceğini bilerek, umutla elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz. Unutmadık, unutturmayacağımıza söz verdik.

Merve Safa Likoğlu'nun derleme çalışması olan kitapta her biri güzel çalışmalar yapmış müslüman kadınların Kudüs için gönlünden geçenlere yer verilmiş.

Kimi bir öyküyle yazmış Kudüs'ü, kimi denemeye. Kimisi Filistinli bir çocuk olmuş yazarken, kimi çocuğu şehit olmuş bir anne.

"Filistin için ben ne yapabilirim?" derdinin bir cevap şekli olan bu kitap çıkmış ortaya. Bizlere de 'Filistin için' okumak düşmüş...



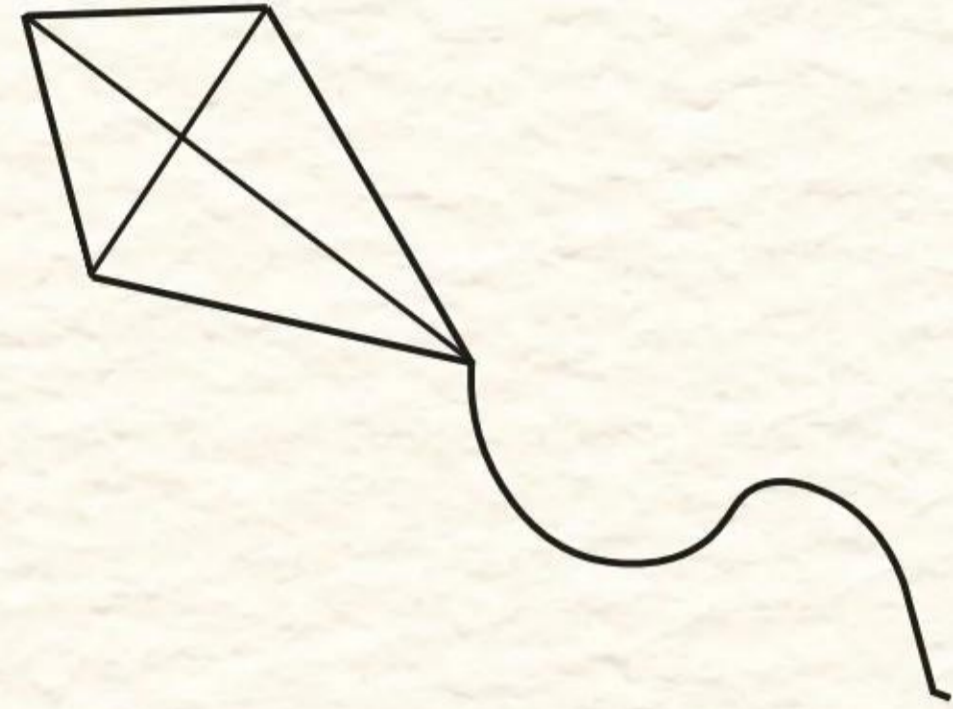
“Her yıl 15 Mayıs 1948 tarihinin anılmasına karşın, ‘Nakba’ Filistinliler için sadece tarihteki bir anıdan ibaret değildir. Aslında sorduğunuz vakit onlar size Nakba’nın hiç bitmediğini söyler. O bir tarihi olay değil, daha ziyadesiyle, Nakba gelecekteki Yahudi devletinin kurulması için 1948 yılında başlatılmış planlı bir süreçtir. 14 Mayıs 1948 tarihi ise Siyonistlerin Filistin’de bir vatan kurma hayalinin gerçekleştiği ve İsrail’in devlet olarak tanındığı güne işaret ederken, o günden beri Filistinlilerin yerlerinden edinme süreci hiçbir zaman durmamıştır.”

- s. 110, Jenny Molendyk Divleli



if I must die...

If I must die,
you must live to tell my story
to sell my things
to buy a piece of cloth
and some strings,
(make it white with a long tail)
so that a child,
somewhere in Gaza
while looking heaven in the eye
awaiting his dad who left in a blaze
– and bid no one farewell not even to his flesh not even to himself
–
sees the kite,
my kite you made,
flying up above
and thinks for a moment
an angel is there
bringing back love
If I must die
let it bring hope
let it be a tale.



Rifat Al-Areer

eğer ölmeliysem...

eğer ölmeliysem,
hikayemi anlatmak için sen yaşamalısın
bir parça bez alabilmek için
eşyalarımı satman için,
ve birkaç çubuk,
(bembeyaz ve uzun bir kuyrukla)
böylece bir çocuk,
Gazze'de bir yerde
cennetin gözlerinden bakarken
bir alevle çekip giden babasını beklerken
– kimseye veda edemedi, kendi bedenine bile, kendisine bile –
o uçurtmayı görür,
senin yapığın uçurtmamı,
uçarken yükseklerde
ve bir anlığına düşünür
orada bir melek
sevgiyi geri getiriyor
eğer ölmeliysem
bırak, umut getirsin
bırak, bir masal olsun.



Hazırlayan: Fatma Şahin



Direnen Ruhun Paylaşılamaz Ağrısı

Kuşların kanat çırpma sesiyle, ormanların en ücrasına varıyoruz. Geçen zamanda acımızı sakinleştiremiyor. Kalplerimiz hiç bu kadar yenilmedi. Varlık yokluğa bu denli yakın olmadı. Oysa bu acılar hayatın en umulmaz güzel acılarıydı. Annesinin cesedini saçından tanıyan bir kız çocuğunun feryadından, dedesi torununun naaşını gözlerinden öpüp kıvrıcık saçlarını okşadığında, bir baba çocuğunun parçalarını poşetin içerisinde toparlayıp taşıyana kadar tüm acılar normaldi. Acı neydi saçımızdan kopan tek bir tel mi? Yoksa acı direnen ruhun paylaşılamaz ağrısı mıydı? Ne sevmeye yer verdi bu dünya ne de sevmeye. Sadece anne kokusu çekmeden katledilen çocukları bıraktı ardımızda.

Zincirler vurulmuş bir dünya düşünmek gerekmez miydi? Zifiri karanlıklar ağır mı gelirdi ömüre. Gören gözler körleşti, duyan kulaklar sağırlandı. Hayat hiç bu kadar nefsi diretmedi. İmtihan ateşi bir milleti değil tüm dünyayı sardı. Unutan kalp, vicdanı olmayan kalpti. Vicdanı olan kalp, unutulmaması gereken acıyı çepeçevre yaşatandı. Demek düşmez miydi?

Bir yudum su tüm dünyaya ilaçken, bir toprak kimseciklere yetmez oldu. İnsanlar kirli sepetinde kalan bir parça kadar kıymetsiz hale bürünüldü. Oysa Rabb bizleri özene bözene yarattı. Dünyaya bakınca ne dertlerimiz var demez miyiz? Demez isek insan mıyız? Acı paylaştıkça hafiflemez miydi? Hafifleyemedi... Bir avuç insan dünyaya yük olarak görünüldü. Bir kedi ölen bir bebeği sarmalayıp hüzne kapılıyordu. Bir cihan insansa bir hayvan kadar sahiplenemedi çocukları.

İnanç ruhu ayakta tutar. Sevdanın yolu bir tek ona varır. Ebu Ubeyde'nin de dediği gibi: "Biz de zayıflık üzüntü ya da vazgeçiş bulamayacaksınız! Tarih ve bugün en iyi şahittir. Gelecek ise Allah'ın yardımıyla iyi ve kötüyü ayıran en büyük delil olacaktır." Umut ufkun çizgisinde ilerler, belireceği vakit gün doğar. Sabreden dile kuş da konar gönülde açar. Acılarla beraber elbet gün doğacak, limon ağaçlarında çiçekler açacak, zeytin ağaçları toprağında yeşerecek. Yeter ki dayan insanoğlu çocukların nefesi yanan ateşi söndürecek.

Yazan: Buket Doğan



BEKLEYEDURSUN DÜNYA

Bilmem yeşerir mi umutlarım,
Renkleri görür müyüm yeniden?
Gökyüzü, gözüme mavi gelebilecek mi?
Annem bir daha bana öyle bakabilecek mi?

Her yer karanlık, her yer kan!
Oysa yağmurlarla şenlenecekti toprağımız.
Ne gökyüzüne bakabilir oldum,
Ne de Filistin'de yürür.
Bir yanım sen, diğer yanım Filistin.

Gözlerimin önünde kanlı çocuk parçaları,
Kulaklarımda çınlayan annelerin feryadı,
Zihnimde susturamadığım bombaların sesi,
Yüreğimde direnen Filistin...

Göz kapaklarım kapanırken ağır ağır,
Daldım yıllar öncesine.
Bir yanım zeytinlik, diğer yanımda limon ağaçları,
Kanatlarını açmış bir çocuk,
Cennet bahçelerine, yağan sağanak bir yağmur,
Mescid-i Aksa'da ezan sesleri...
Sen, yeşer artık Filistin! Bekleyedursun dünya.
Seni bekleyen var Ravza-i Mutahhara'da!



Çizer: Merve Nazlı Barut



~belki bir düş ortasında yekdiliz.
yaşanmış ile yaşanmamışın arasında bir geçitiz.
çöken sessizliğin içine seslenemeyen birçok sesiz.
yağmurun göz kapaklarımıza uğradığı ensarlarız.
belki avuçlarına düş kırıklığı bırakılmış çocuklarız.
günahkar ve tövbekarız.
canan'ına kavuşmayı bekleyen kalbi vehen kaplı can'larız.
belki yıkık evlerde beli bükülenleriz. (kalbimiz bükülmesin)
belki perdesinde tutsak gözlerimizin gafiliyiz.
oysa Kudüs hep özgür~



Korumak için toprağımı, cânım hiç olur da,
Tutkun olduğum vatanımı, başıboş bırakamam.

Ölsem de her gün yüzlerce defa,
Gönlümü buradan ebediyen ayıramam.

Özgür olana değin, yüküm olmaz bana eza,
Yalnız, çeksin o adi haydut köpekler ceza.
Sûra üflenince bilirim ki yolumuz ahiret,
İşte o yüzden bu dünyanın darlığı ancak bana sergüzeşt.

Ayşe Hümevra Kanbak

üslûbu ağır bir zamanın içindesin.

-nuri pakdil

